

آبان ۱۴۰۱

ثبت: ۷۷۶

مسلسل: ۱-۱۸۴۷۵

دوره یازدهم - سال سوم

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۸۲)

قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی»

گزارش شور دوم

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱-۱۸۴۷۵

کد موضوعی: ۲۴۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی» گزارش شور دوم

نام دفتر: مطالعات حقوقی

تهیه و تدوین: محمد برزگر خسروی

ناظر علمی: مهدی عبدالملکی

همکار: محمدحسین معماریان

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: پرند فیاضی

واژه‌های کلیدی: —

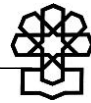

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۸/۱۷

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	مقدمه
۳.....	بررسی تغییرات گزارش شور دوم کمیسیون نسبت به گزارش شور اول و دلایل آن
۱۳.....	نکات قابل اصلاح در گزارش کمیسیون
۱۶.....	نتیجه‌گیری
۱۷.....	منابع و مأخذ

اظهارنظر کارشناسی درباره:
«طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۸۲)
قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی»
گزارش شور دوم

مقدمه

فرآیند فعلی رسیدگی به لایحه بودجه دولت دارای اشکالاتی است که موجب می‌شود نقش مجلس در ریل‌گذاری بودجه و نگاه کلان به بودجه عمومی تضعیف شده و در نقطه مقابل جزئیاتی که مربوط به بعد اجرایی بودجه است در بررسی‌ها مورد توجه قرار گیرد. هر ساله بیشتر زمان نمایندگان مجلس در کمیسیون‌های تخصصی، کمیسیون تلفیق و حتی صحن علنی به بررسی تبصره‌های لایحه بودجه اختصاص یافته و در عمل تصمیم‌گیری کلان درباره نحوه توزیع اعتبارات که بخش اصلی بودجه است در حاشیه قرار می‌گیرد.

بررسی تجربه بین‌المللی در حوزه بودجه‌ریزی^۱ نشان می‌دهد که یکی از وظایف اصلی مجلس در حوزه بودجه نگرهبانی از کسری بودجه و جلوگیری از بی‌انضباطی مالی دولت است. این مهم به دلیل اشتغال مجلس به جزئیات و تبصره‌ها در روبه کنونی تا اندازه‌ای

۱. رجوع شود به گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس «آسیب‌شناسی نقش مجلس در بودجه‌ریزی با توجه به تجربه بین‌المللی و الزامات اصلاح» شماره مسلسل: ۱۷۸۹۳.

مغفول واقع شده است. در راستای بهبود این وظیفه در مجلس لازم است تا به ارزیابی منابع بودجه عمومی برای جلوگیری از تعریف منابع غیرواقعی توجه بیشتری شود.

در رویه کنونی رسیدگی به بودجه در مجلس کمیسیون‌های تخصصی نقش کم‌رنگی در بررسی بودجه و برنامه‌های دولت و نظارت بر عملکرد آنها در حوزه تخصصی خود دارند درحالی که تجربه بین‌المللی بر تقویت نقش کمیسیون‌های تخصصی در بودجه حوزه مربوطه تأکید دارد.^۱ کمیسیون‌های تخصصی به دلیل آنکه شناخت بهتری از حوزه مربوطه دارند می‌توانند ارزیابی بهتری از عملکرد دولت در حوزه و برنامه‌های پیشنهادی داشته باشند، البته تقویت بودجه‌ریزی برنامه‌محور نیز یکی از ملازمات این اصلاح است.

به جهت تصمیم‌گیری بهتر نمایندگان مجلس، دامنه اطلاعات در دسترس مجلس در حوزه بودجه باید افزایش یابد. این اطلاعات در حال حاضر به صورت غیرمنسجم و بدون امکان رصد مستمر و بعضاً ناقص در اختیار مجلس شورای اسلامی قرار می‌گیرد. موارد فوق‌الذکر حاکی از لزوم اصلاح قانون آیین‌نامه داخلی مجلس در بخش رویه رسیدگی به بودجه کشور است. طرح پیشنهادی موجود با هدف جبران کاستی‌های فرآیند فعلی تدوین شده و موفق به رفع موارد مهمی از آنها شده است، البته برخی نکات در این طرح مغفول مانده است که در بررسی مواد طرح قابل اصلاح است. لذا ارزیابی کارشناسی از طرح ارائه شده برای اصلاح آیین‌نامه مجلس در بخش بودجه مثبت بوده و تصویب کلیات آن گامی رو به جلو برای اصلاح نظام بودجه‌ریزی کشور خواهد بود.

در ادامه پس از تبیین ساختار اصلی طرح و برشمردن نکات قوت آن، پیشنهادات مرکز پژوهش‌های مجلس با هدف بهبود عملکرد بررسی و نظارت مجلس بر بودجه ارائه می‌گردد.

در این راستا و به جهت انجام برخی اصلاحات «طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی» به شماره ثبت ۷۷۶، پس از تصویب کلیات آن در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۱/۷/۲۰ مجدداً به صورت دوشوری به کمیسیون آیین‌نامه داخلی مجلس ارجاع شد و نیز در جلسه علنی مورخ ۱۴۰۱/۸/۱۵ برای بررسی مجدد و رفع ابهام به این کمیسیون ارجاع شد. در این گزارش به بررسی مصوبه مورخ ۱۴۰۱/۸/۱۷ آن کمیسیون می‌پردازیم.

بررسی تغییرات گزارش شور دوم کمیسیون نسبت به گزارش شور اول و دلایل آن

مصوبه کمیسیون آیین‌نامه داخلی مجلس در شور دوم پس از ارجاع مجدد از صحن (مصوبه مورخ ۱۴۰۱/۷/۲۷) که در جلسه علنی مورخ ۱۴۰۱/۸/۱۵ برای بررسی مجدد و رفع ابهام به این کمیسیون ارجاع شده بود و مجدداً در ۱۴۰۱/۸/۱۷ به تصویب آن کمیسیون رسیده است) نسبت به مصوبه شور اول این کمیسیون (مصوبه مورخ ۱۴۰۱/۶/۸) دارای اصلاحات مهم ذیل است:

۱. تبدیل ترتیب قانونی تقدیم بودجه کل کشور از دو لایحه احکام و ارقام، به

یک لایحه مشتمل بر دو بخش احکام و ارقام

قانونگذار اساسی در اصل پنجاه و دوم مقرر کرده است که بودجه سالیانه کل کشور از طرف دولت تهیه و برای رسیدگی و تصویب به مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌گردد. در خصوص مصوبه کمیسیون در این باب، چند نکته حائز اهمیت است: اولاً ترتیب تهیه بودجه سالانه کل کشور توسط دولت تعیین می‌شود لذا این حکم مغایر با اصل پنجاه و دوم

قانون اساسی به‌نظر نمی‌رسد. ثانیاً در صورتی که براساس مصوبه شور اول، بودجه کشور در قالب دو لایحه، تهیه و در مجلس تصویب شود، از حیث زمانی ممکن است فرایند تصویب نهایی لایحه اول یعنی لایحه احکام بودجه (تأیید در شورای نگهبان یا مجمع تشخیص مصلحت نظام) طولانی شده و عملاً فرصتی برای تصویب لایحه دوم یا لایحه ارقام فراهم نگردد.

۲. لزوم ارائه بخش احکام بودجه به همراه سقف منابع بودجه عمومی دولت و اجزای اصلی آن، ترازهای عملیاتی سه‌گانه بودجه عمومی دولت و فروض درآمدی و هزینه‌ای بودجه

با توجه به اینکه بخش اول بودجه اثرگذار بر بخش دوم است لازم است سقف بودجه به همراه اجزای اصلی آن در مرحله اول به تصویب مجلس برسد.

۳. تغییر مهلت ارائه بخش احکام بودجه از اول آذرماه هر سال به حداکثر تا پانزدهم آبان‌ماه هر سال

نظر به مهلت‌های مقرر در این مصوبه برای رسیدگی و تصویب بخش اول بودجه، لازم است تا زمان ارائه بخش اول به ۱۵ آبان‌ماه منتقل شود.

۴. جواز درج احکام غیربودجه‌ای در بخش احکام بودجه

در مصوبه شور اول مقرر شده بود تا در مرحله اول لایحه احکام بودجه تقدیم مجلس شود و مقرر شده بود که «احکامی بودجه‌ای محسوب می‌شوند که اثر مستقیم بر ارقام

مندرج در لایحه بودجه سالانه کشور (پیش‌بینی منابع و مصارف) داشته باشند و هدف آن تبیین سیاست‌ها و افزایش یا کاهش منابع و مصارف بودجه باشد». شورای نگهبان در نظرات خود، بالغ بر ۷۳ مرتبه، بودجه کل کشور مصوب مجلس را به دلیل نداشتن «ماهیت بودجه‌ای» و یا داشتن «ماهیت غیربودجه‌ای» مورد ایراد قرار داده است. وقت مجلس در رسیدگی و تصویب لایحه بودجه بیشتر صرف اصلاح احکام بودجه می‌شود که نسبت به ارقام بودجه از اهمیت کمتری برخوردار است تا جایی که برخی متخصصان از تبصره‌های بودجه به خاکریز ارقام تعبیر کرده‌اند (کاشانی، ۱۳۸۴: ۱۳۴ و ۱۳۸-۱۳۷). درج احکام دارای ماهیت غیربودجه‌ای، جهت دور زدن آیین رسیدگی و تصویب قوانین عمومی و تصویب سریع‌تر، سابقه پیش از انقلاب دارد (مصدق، ۱۳۷۷: ۸).

در مصوبه شور دوم نظر به مفاد قوانین بودجه در سال‌های اخیر به خصوص مفاد تبصره ۱۶ قوانین بودجه^۱ و ضرورت لازم برای درج چنین احکامی در بودجه مقرر شده

۱. تبصره «۱۶» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور - تسهیلات تکلیفی

الف) تسهیلات قرض‌الحسنه برای تشکیل خانواده

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از محل صد درصد (۱۰۰٪) مانده سپرده‌های قرض‌الحسنه و پنجاه درصد (۵۰٪) سپرده‌های قرض‌الحسنه جاری شبکه بانکی، تسهیلات موضوع این بند را با اولویت نخست از طریق بانک‌های عامل تأمین کند. بانک‌ها مکلفند متنی بر اعتبارسنجی متقاضیان، با اخذ سفته از متقاضی و یا یک ضامن معتبر به پرداخت تسهیلات اقدام نمایند.

مسئولیت حسن اجرای حکم این بند به‌عهده بانک مرکزی و بانک‌های عامل و کلیه مدیران و کارکنان ذیربط می‌باشد. عدم اجرا یا تأخیر در پرداخت تسهیلات تخلف محسوب شده و قابل پیگیری در مراجع ذیصلاح می‌باشد. ۱. تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج برای هریک از زوج‌هایی که تاریخ ازدواج آنها بعد از ۱/۱/۱۳۹۷ بوده است، یک میلیارد و دویست میلیون (۰۰۰/۰۰۰/۲۰۰) ریال و با دوره بازپرداخت ده‌ساله است. تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج برای زوج‌های زیر بیست‌وپنج سال و زوج‌های زیر بیست‌وسه سال یک میلیارد و پانصد میلیون (۰۰۰/۰۰۰/۱۵۰) ریال می‌باشد. تمامی بانک‌ها موظفند به‌صورت ماهانه، تعداد تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج پرداختی و تعداد افراد در نوبت دریافت این تسهیلات را به‌صورت عمومی اعلام کنند.

۲. برای فرزندان که از سال ۱۴۰۰ به بعد به دنیا آمده‌اند تسهیلات قرض‌الحسنه فرزندآوری، به ازای فرزند اول دویست میلیون (۰۰۰/۰۰۰/۲۰۰) ریال و به‌ازای فرزند دوم چهارصد میلیون (۰۰۰/۰۰۰/۴۰۰) ریال و به‌ازای فرزند سوم ششصد میلیون (۰۰۰/۰۰۰/۶۰۰) ریال و به‌ازای فرزند چهارم هشتصد میلیون (۰۰۰/۰۰۰/۸۰۰) ریال و به‌ازای فرزند پنج و به بعد یک میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۱۰۰۰) ریال.

در مورد تولد فرزندان دوقلو و بیشتر به‌ازای هر فرزند یک وام تعلق می‌گیرد و ترتیب تولد لحاظ می‌گردد. بانک مرکزی موظف است با همکاری سازمان ثبت احوال کشور سامانه‌ای به‌منظور ثبت نام و مدیریت فرایندهای پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه فرزندآوری ایجاد نماید.

۳. تسهیلات قرض‌الحسنه ودیعه یا خرید یا ساخت مسکن (بنا به درخواست خانواده) با بازپرداخت حداکثر بیست‌ساله برای خانواده‌های فاقد مسکن که در سال ۱۳۹۹ به بعد صاحب فرزند سوم یا بیشتر شده یا می‌شوند به میزان دو میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۲) ریال اقدام نماید.
۴. مبلغ سی هزار میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۳۰) ریال از منابع این بند برای تأمین هزینه کالای ایرانی یا معرفی ستاد اجرایی فرمان امام (ره) اختصاص می‌یابد.
۵. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است آیین‌نامه اجرائی بند (الف) را حداکثر تا اول اردیبهشت‌ماه سال ۱۴۰۱ با بانک‌های عامل ابلاغ کند. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است گزارش عملکرد این تبصره را هر سه‌ماه یک بار به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات، فرهنگی و اجتماعی مجلس شورای اسلامی و دیوان محاسبات کشور ارائه دهد.
- (ب) تسهیلات قرض‌الحسنه برای اشتغال‌زایی
- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است برای حمایت از اشتغال از طریق بانک‌های عامل مبلغ یک میلیون و بیست هزار میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۱۰۰۰/۰۲۰) ریال تسهیلات قرض‌الحسنه را به اجزای این بند اختصاص دهد. مسئولیت حسن اجرائی حکم این بند به‌عهده بانک مرکزی و بانک‌های عامل و کلیه مدیران و کارکنان ذی‌ربط می‌باشد. عدم اجرا یا تأخیر در پرداخت تسهیلات تخلف محسوب شده و قابل پیگیری در مراجع ذی‌صلاح می‌باشد.
- اشتغال ایجاد شده توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی پایش می‌شود و می‌بایست در سامانه ناظر وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ثبت شود. مراجع مزبور موظفند گزارش عملکرد خود را به‌صورت سه‌ماه یک بار در شورای عالی اشتغال ارائه داده و به‌صورت مکتوب به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات و اجتماعی مجلس شورای اسلامی ارائه دهند.
۱. مبلغ دویست و پنجاه هزار میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۲۵۰) ریال به کمیته امداد امام خمینی (ره) و صد هزار میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۱۰۰) ریال به سازمان بهزیستی کشور اختصاص می‌یابد. به‌منظور تسهیل دسترسی به اعتبار و پوشش خطر (ریسک) تسهیلات خرد پرداختی با هدف اشتغال‌زایی، به دستگاه‌های موضوع این جزء اجازه داده می‌شود نسبت به ایجاد صندوق تضمین اقدام نمایند.
- همچنین در راستای اشتغال دانش‌بنیان و صنایع خلاق در سراسر کشور و تمامی استان‌ها با اولویت مناطق محروم، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از طریق بانک‌های عامل مبلغ پنجاه هزار میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۵۰) ریال از محل منابع سپرده‌های پس‌انداز و جاری قرض‌الحسنه نظام بانکی را با معرفی صندوق نوآوری و شکوفایی به شرکت‌های دانش‌بنیان و خلاق اختصاص دهد. شرایط و سقف تسهیلات پرداختی در این بند توسط صندوق و وزارت امور اقتصادی و دارایی تعیین می‌شود.
۲. مبلغ ششصد و بیست هزار میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۶۲۰) ریال از منابع این بند بین استان‌ها و شهرستان‌ها براساس شاخص‌های جمعیت، نرخ بیکاری، برمبنای جدول پیوست تخصیص می‌یابد. مسئول ایجاد اشتغال هر استان، استاندار می‌باشد.
- در هر استان متناسب با توانمندی نهادهای ذی‌ربط (ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) (بنیاد برکت)، بنیاد مستضعفان، سازمان بسیج سازندگی، بسیج مستضعفین، سپاه، ارتش، آستان قدس رضوی و سایر سازمان‌ها) سهمیه‌ای براساس مصوبه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان تخصیص داده می‌شود. تخصیص اعتبارات در هر استان با اولویت مناطق محروم و حاشیه‌نشین، فعالیت‌های خلاق و دانش‌بنیان و تعاونی‌ها می‌باشد.
- (ج) تسهیلات قرض‌الحسنه حمایتی
۱. مبلغ بیست و پنج هزار میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۲۵) ریال از منابع جاری و سپرده قرض‌الحسنه شبکه بانکی در اختیار بنیاد شهید و امور ایثارگران به‌منظور اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه به خانواده شهدا
۲. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است با تعیین سهم بانک‌های عامل، مبلغ دویست هزار میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۲۰۰) ریال از منابع پس‌انداز و جاری قرض‌الحسنه و جاری شبکه بانکی جهت پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه به صندوق بیماری‌های خاص و صعب‌العلاج جهت کمک به بیماران صعب‌العلاج، سرطانی، خاص و زوج‌های نابارور و مبلغ بیست هزار میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۲۰) ریال جهت پرداخت به بیماران فقیر و معسر، بیماران بستری شده، حمایت از بیکاران، زندانیان جرائم غیرعمد و زنان سرپرست خانوار از جمله افراد تحت پوشش نهادهای حمایتی کمیته امداد امام خمینی (ره)، سازمان بهزیستی کشور و جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران اختصاص دهد.

گزارش عملکرد این جزء هر سه ماه يك بار توسط وزارت تعاون، كار و رفاه اجتماعي به كميسيونهاي برنامه و بودجه و محاسبات، اجتماعي و بهداشت و درمان مجلس شوراي اسلامي ارائه ميگردد.

۳. بانك مركزي جمهوري اسلامي ايران مكلف است از طريق بانكهاي عامل مبلغ پنج هزار ميليارد (۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ريال از محل منابع سپردههاي پس انداز و جاري قرض الحسنه نظام بانكي، جهت اجراي بند (ج) ماده (۲۸) قانون احكام دائمی برنامههاي توسعه كشور و جزء (۵) ماده (۱۱۳) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادي، اجتماعي و فرهنگي جمهوري اسلامي ايران براي توسعه اشتغال زندانيان حين حبس و پس از آزادي با معرفي سازمان زندانها و اقدامات تأميني و تربيتي كشور در قالب تسهيلات قرض الحسنه با بازپرداخت هفتساله به زندانيان آزاد شده جهت طرحهاي اشتغال آنان اختصاص دهد.

۴. مبلغ دو هزار ميليارد (۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ريال تسهيلات قرض الحسنه براي دانشجويان بي بضاعت تحت پوشش كميته امداد امام خميني (ره) و سازمان بهزيستي كشور اختصاص مي يابد.

۵. دولت مكلف است در اجراي ماده (۷۷) قانون الحاق برخي مواد به قانون تنظيم بخشي از مقررات مالي دولت (۲)، مبلغ پنج هزار ميليارد (۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ريال از منابع قرض الحسنه بانكها، به ستاد مردمی رسيدگي به امور ديه اختصاص دهد تا به زندانيان نيازمنند با اولويت زندانيان زن و زندانيان بدهكار مهربه پرداخت شود.

۶. مبلغ بيست هزار ميليارد (۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ريال جهت اعطاي تسهيلات قرض الحسنه ودیعه مسكن مددجویان تحت پوشش كميته امداد امام خميني (ره) هفتاد درصد (۷۰٪) و سازمان بهزيستي كل كشور سي درصد (۳۰٪) اختصاص مي يابد.

(د) احكام تنظيمي

۱. بانك مركزي جمهوري اسلامي ايران موظف است با استفاده از سامانه اطلاعاتي خود و عنداللزوم اطلاعات دريافتي از بانكها و مؤسسات اعتباري غيربانكي (موضوع جزء (۲) اين بند) براساس تعاريف و مصاديق تعيين شده توسط شوراي پول و اعتبار، مانده تسهيلات و تعهدات كلان و ميزان پرداختي و مانده تسهيلات و تعهدات اشخاص مرتبط و ميزان پرداختي هريك از بانكها و مؤسسات اعتباري غيربانكي را به تفكيك هريك از اشخاص با تعريف شوراي پول و اعتبار (مرتبط با ذي نفع واحد)، نرخ سود، مدت بازپرداخت، دوره تنفس، وضعیت بازپرداخت (جاري، سررسيد گذشته، معوق يا مشکوك الوصول)، نوع و ميزان وثيقه دريافت شده، بر تارنماي بانك مركزي جمهوري اسلامي ايران در دسترس عموم قرار داده و به صورت فصلي به روزرسانی نمايد.

۲. بانكها و مؤسسات اعتباري غيربانكي موظفند اطلاعات مندرج در جزء (۱) اين بند را به صورت فصلي در اختيار بانك مركزي قرار دهند. در صورت استتکاف از ارسال تمام يا بخشي از اطلاعات، در موعد مقرر، مؤسسه اعتباري حسب مورد به تشخيص بانك مركزي، به يكي از جرائم مندرج در ماده (۴۴) قانون پولي و بانكي كشور يا اجراي (۲) يا (۴) بند (الف) ماده (۱۴) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادي، اجتماعي و فرهنگي جمهوري اسلامي ايران و با رعایت ترتيبات مندرج در مواد مذکور محكوم ميگردد. بانك مركزي موظف است گزارش همكاري يا تخلف بانكها و مؤسسات اعتباري غيربانكي را به صورت فصلي به كميسيون اصل نودم قانون اساسي جمهوري اسلامي ايران و ديوان محاسبات كشور ارائه نمايد.

۳. اعطاي اعتبار جديد به بانكها و مؤسسات اعتباري غيربانكي بدون دريافت وثيقه در قالب خط اعتباري يا اضافه برداشت، توسط بانك مركزي ممنوع است. نوع و ميزان وثايق قابل پذيرش موضوع اين بند توسط شوراي پول و اعتبار تعيين مي شود.

۴. بانك مركزي مكلف است در صورت تسويه اصل و سود مطالبات بانكها بابت اقساط تسهيلات اعطايي به زلزله زدگان و سيل زدگان مناطق محروم و روستاها و شهرهاي زير يكصدوپنجاه هزار نفر جمعيت نسبت به بخشودگي جريمههاي (وجه التزام) آنها اقدام نمايد.

۵. وزارت امور اقتصادي و دارايي با همكاري بانك مركزي موظف است در راستاي توسعه دامنه وثايق بانكي و تسهيل دريافت تسهيلات خرد از شبكه بانكي، زيرساختهاي لازم براي وثيقه برخط اوراق بهادار نظير سهام، اوراق مالي اسلامي، واحدهاي سرمايه گذاري در صندوقهاي سرمايه گذاري قابل معامله در بورس نزد شبكه بانكي را فراهم نمايد.

۶. بانك مركزي مكلف است از طريق بانكهاي عامل با معرفي بسيج سازندگي نسبت به اختصاص شصت هزار ميليارد (۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ريال از محل منابع سپردههاي قرض الحسنه و جاري بانكها براي پرداخت به تعداد پنجاه هزار نفر جهت ايجاد نيروگاه خورشيدي پنج كيلو واتي در روستاها و حاشيه شهرها و مناطق محروم به ازاي هر نفر يك ميليارد و دو بيست ميليون (۰۰۰/۰۰۰/۲۰۰/۱) ريال با بازپرداخت

است که «فقط احکامی قابل درج در ماده واحده است، که اثر مستقیم بر منابع یا مصارف بودجه دارد، یا برای تأمین مالی بخشی از وظایف قانونی دولت از جمله گسترش سرمایه‌گذاری، اشتغال، ازدواج و فرزندآوری و تأمین مسکن نیازمندان، از محل‌هایی غیر از بودجه عمومی دولت، در نظر گرفته شده باشد». برداشت شورای نگهبان و دیوان محاسبات از احکام بودجه‌ای قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور متفاوت است. توضیح اینکه شورای نگهبان که دو بند از قانون بودجه مزبور را غیربودجه‌ای دانسته بود،^۱ پس

هشتادماهه و نرخ چهاردرصد (۴٪) اقدام نماید. مسئولیت نصب و راه‌اندازی این نیروگاه‌ها به‌صورت رایگان به‌عهده سازمان بسیج مستضعفین می‌باشد و استفاده از تسهیلات این بند منوط به ارائه قرارداد خرید تضمینی برق از سوی شرکت‌های وزارت نیرو است. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است گزارش عملکرد این جزء را به‌صورت سه‌ماه یک بار به کمیسیون‌های انرژی و اجتماعی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید. بند (ز) تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور با اصلاحاتی به‌شرح ذیل تنفیذ می‌گردد:

۱. دولت و بانک مرکزی مکلفند در اجرای ماده (۶۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تسهیلات لازم برای تحقق هدف قانون مبنی بر تأمین مسکن تعداد هفتاد هزار نفر مشمولان ماده (۲مكرر) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران را تأمین کند. یارانه سود تسهیلات از ردیف ۱۳۱۶۰۰ جدول (۷) این قانون تأمین می‌شود.
۲. ایثارگرانی که در سنوات گذشته از تسهیلات ارزاقیمت تا سقف دویست و پنجاه میلیون (۲۵۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال بهره‌مند شده و تا پایان سال ۱۳۹۹ تسویه حساب نموده‌اند در صورتی که مسکن آنها نامناسب یا نامتعارف باشد، به شرط خرید یا ساخت مسکن جدید از تسهیلات مسکن ارزاقیمت ایثارگری این قانون بهره‌مند می‌شوند. یارانه سود این تسهیلات از ردیف مربوط تأمین می‌شود.»
۸. بند (ح) تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور با اصلاحاتی به‌شرح ذیل تنفیذ می‌گردد:
- ح) دولت و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلفند در اجرای بند (الف) ماده (۸۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت ماده (۶۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تسهیلات لازم برای تحقق هدف قانون مبنی بر تأمین مسکن پنجاه هزار نفر از رزمندگان دارای حداقل ۶ ماه سابقه حضور در جبهه و آزادگان با حداقل سه ماه اسارت را تأمین کنند و با معرفی سازمان رزمندگان وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح پرداخت نمایند. تعیین مبلغ تسهیلات برای هر نفر همانند جانبازان به پیشنهاد مشترک سازمان رزمندگان وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان برنامه و بودجه کشور و تصویب هیأت وزیران می‌باشد.
۹. آیین‌نامه اجرایی این تبصره به‌منظور تحقق اهداف آن با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری بانک مرکزی تهیه می‌شود و حداکثر تا پایان اردیبهشت‌ماه سال ۱۴۰۱ به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

1. [http://nazarat.shora-](http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?id00=knxWlQeILiM=&TN=I7tLyhyOobj0SooAFUE3m5rC3iufWLR1csaqpt/F9Oo=&MN=csaqpt/F9Oo=&id=U6/PSWZO3bE=&tablename02=I7tLyhyOobj0SooAFUE3m68PnpG7MruN)

[rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?id00=knxWlQeILiM=&TN=I7tLyhyOobj0SooAFUE3m5rC3iufWLR1csaqpt/F9Oo=&MN=csaqpt/F9Oo=&id=U6/PSWZO3bE=&tablename02=I7tLyhyOobj0SooAFUE3m68PnpG7MruN](http://nazarat.shora-rc.ir/Forms/frmMatn.aspx?id00=knxWlQeILiM=&TN=I7tLyhyOobj0SooAFUE3m5rC3iufWLR1csaqpt/F9Oo=&MN=csaqpt/F9Oo=&id=U6/PSWZO3bE=&tablename02=I7tLyhyOobj0SooAFUE3m68PnpG7MruN)

از رفع این ایرادها، آن قانون را فاقد حکم غیربودجه‌ای می‌داند؛ حال آنکه دیوان محاسبات کشور، ۵۱ درصد از احکام قانون بودجه سال ۱۴۰۱ را غیربودجه‌ای می‌داند.^۱

۵. افزایش فرصت ثبت پیشنهاد توسط نمایندگان در خصوص جزئیات بخش اول

و دوم لایحه بودجه (احکام و ارقام بودجه) از ۳ روز به ۵ روز

در جهت حراست از حقوق نمایندگان مجلس و مذاکرات شور اول صحن، فرصت ثبت پیشنهاد توسط نمایندگان در خصوص جزئیات بخش اول و دوم لایحه بودجه (احکام و ارقام بودجه) از ۳ روز به ۵ روز افزایش یافته است.

۶. افزایش جواز تمدید مهلت رسیدگی کمیسیون تلفیق

در شور اول مهلت ۱۰ روزه کمیسیون تلفیق حداکثر تا ۳ روز دیگر قابل تمدید بود که در شور دوم این مهلت تا ۵ روز دیگر قابل تمدید است. این افزایش در جهت امکان رسیدگی دقیق کمیسیون تلفیق صورت گرفته است.

۷. افزایش مهلت ثبت پیشنهاد نمایندگان و کمیسیون‌ها بر گزارش کمیسیون

تلفیق از حداکثر ۳ روز (بدون احتساب تعطیلات رسمی) به ۳ روز

در جهت حراست از حقوق نمایندگان مجلس و مذاکرات شور اول صحن، فرصت ثبت پیشنهاد توسط نمایندگان و کمیسیون‌ها بر گزارش کمیسیون تلفیق، از حداکثر ۳ روز

۱. دیوان محاسبات در صفحه ۳۲ گزارش تفصیلی برش چهارماهه تفریح بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، احکام دارای ارتباط با منابع و مصارف بودجه عمومی دولت را به‌عنوان احکام بودجه‌ای تلقی کرده است.

(بدون احتساب تعطیلات رسمی) به ۳ روز (سه روز به صورت مطلق یعنی با احتساب تعطیلات رسمی) افزایش یافته است.

۸. اولویت طرح پیشنهادهای کمیسیون‌ها بر پیشنهادهای نمایندگان در خصوص گزارش کمیسیون تلفیق، زمان مطرح شدن گزارش کمیسیون تلفیق در صحن علنی

در راستای تخصص‌گرایی مقرر شده است تا پیشنهاد کمیسیون‌ها بر پیشنهادهای نمایندگان در خصوص گزارش کمیسیون تلفیق و در زمان مطرح شدن گزارش کمیسیون تلفیق در صحن علنی، برای رسیدگی و طرح شدن، اولویت داشته باشد.

۹. رعایت اصل تقدم پیش‌بینی منابع بر برآورد هزینه‌ها در رسیدگی در کمیسیون‌ها، کمیسیون تلفیق و صحن مجلس

براساس بند (۴) ماده (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، بر اصل تقدم پیش‌بینی منابع بر برآورد هزینه‌ها، صرفاً در مرحله رسیدگی در صحن تصریح شده است. طبق بند مزبور، «در جلسه علنی، به پیشنهادهای مربوط به درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار بودجه عمومی دولت رسیدگی و سقف آن به تصویب خواهد رسید. پس از آن پیشنهادهای مربوط به تبصره‌ها و ردیف‌ها رسیدگی می‌گردد». در مصوبه کمیسیون این نقیصه رفع شده است: جمله دوم فراز دوم بند (ب) ماده واحده مصوبه کمیسیون مقرر کرده است که «پیشنهاد‌های نمایندگان در کمیسیون‌ها، کمیسیون تلفیق و صحن مجلس با اولویت رسیدگی به جداول مربوط به منابع بودجه عمومی دولت و منابع و

مصارف وزارتخانه‌ها و سایر دستگاه‌های سیاستگذار، به تفکیک برنامه‌های عملیاتی آنها مورد رسیدگی قرار می‌گیرد».

۱۰. عدم جواز طرح پیشنهاد اعضای کمیسیون تلفیق در این کمیسیون و جواز طرح پیشنهاد مصوب کمیته‌های ذیل کمیسیون تلفیق در آن کمیسیون

براساس تبصره «۱» مصوبه کمیسیون، اعضای کمیسیون تلفیق نمی‌توانند در جریان رسیدگی به ماده واحد یا جداول تفصیلی بودجه، پیشنهاد جدید مطرح کنند. در صورت ضرورت، هیأت رئیسه کمیسیون تلفیق می‌تواند کمیته‌هایی را برای بررسی موضوعات معین تشکیل دهد. پیشنهاد آن کمیته‌ها برای بررسی به کمیسیون تلفیق ارائه می‌شود.

۱۱. تعیین صحن به عنوان محل تشکیل کمیسیون تلفیق و تأکید بر جواز حضور و اظهار نظر نمایندگان غیرعضو کمیسیون تلفیق در آن کمیسیون

براساس تبصره «۲» مصوبه شور دوم کمیسیون، جلسات کمیسیون تلفیق در محل صحن علنی مجلس تشکیل می‌شود و نمایندگانی که عضو کمیسیون تلفیق نیستند می‌توانند بدون حق رأی در مذاکرات کمیسیون تلفیق شرکت کنند و به عنوان موافق یا مخالف پیشنهادهایی که مطرح می‌شود، اظهار نظر نمایند. البته براساس ماده (۶۸) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، هر نماینده بجز رئیس مجلس، ملزم است عضویت یکی از کمیسیون‌های تخصصی را بپذیرد و در صورت تمایل می‌تواند در کمیسیون‌های دیگر مجلس، با حق اظهار نظر و بدون حق رأی شرکت کند، لذا قسمت دوم تبصره «۲» مصوبه شور دوم کمیسیون، جنبه تأکیدی دارد و چه بسا زائد به نظر برسد و لازم باشد با رعایت تشریفات مقرر در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، حذف شود.

۱۲. جواز اعتراض به عملکرد غیرقانونی در تغییر احکام و ارقام بودجه مصوب

به هیأت نظارت بر رفتار نمایندگان و اعلام نتیجه رسیدگی در صحن مجلس

براساس تبصره «۳» مصوبه کمیسیون، در هر مرحله از رسیدگی به بودجه، چنانچه احکام یا ارقام مصوب، خارج از فرایند قانونی تغییر یابد، نمایندگان معترض می‌توانند اعتراض خود را با ارائه مستندات مربوط، به دبیرخانه هیأت نظارت بر رفتار نمایندگان ارائه کنند. نتیجه رسیدگی به اعتراض، توسط رئیس جلسه در صحن مجلس اعلام می‌شود.

ماده (۲) قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان مصوب ۱۳۹۱، در بیان صلاحیت

هیأت نظارت بر رفتار نمایندگان مقرر داشته است: «هیأت صلاحیت رسیدگی به امور

زیر را دارد:

الف) گزارش‌های واصله درباره سوءاستفاده و تخلف مالی یا اخلاقی نماینده و درآمدها و هزینه‌های غیرمتعارف وی،

ب) گزارش‌های مربوط به رفتار خلاف شئون نمایندگی،

پ) گزارش‌های واصله درباره اعمال خلاف امنیت ملی کشور و سایر اعمال مجرمانه از بعد انتظامی،

ت) گزارش‌های هیأت‌رئیس‌ه درباره غیبت، تأخیر و بی‌نظمی نماینده موضوع مواد (۷۸) تا (۸۱) و (۸۸) تا (۹۱) آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی.

تبصره «۱»- منظور از موارد خلاف شئون نمایندگی رفتار خلاف عرف مسلم نمایندگی است به نحوی که نوعاً نمایندگان آن را خلاف شأن بدانند.

تبصره «۲»- گزارش‌هایی در هیأت قابل رسیدگی است که مشخصات کامل ارسال‌کننده را دارا باشد مگر اینکه مستندات ارائه شده کافی بوده یا اعتبار و هویت گزارش‌دهنده توسط هیأت احراز شود.

تبصره «۳»- هرگاه هیأت احراز نماید گزارش‌دهنده جهت هتک حرمت نماینده یا تشویش اذهان عمومی یا مسئولین اقدام به تنظیم و ارسال گزارش کرده مکلف است مراتب را همراه با مدارک مربوط جهت پیگیری قضایی به مرجع قضایی ارسال نماید و رونوشتی از آن را در اختیار نماینده قرار دهد.

تبصره «۴»- تعقیب کیفری نماینده مانع رسیدگی هیأت به تخلفات موضوع این قانون و شئون نمایندگی نیست.

تبصره «۵»- هیأت ضمن رسیدگی به تخلفات موضوع این قانون، مراتب کیفری آن را به مرجع قضایی ذیصلاح اعلام می‌نماید». بنابراین تبصره «۳» مصوبه کمیسیون به صلاحیت‌های هیأت نظارت بر رفتار نمایندگان موردی را اضافه کرده است.

نکات قابل اصلاح در گزارش کمیسیون

پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، اصلاحات زیر در گزارش کمیسیون به عمل آید:

۱. حذف عبارت «میعانات گازی» در عبارت «منابع حاصل از فروش نفت، گاز، میعانات گازی و فراورده‌های نفتی» مصرح در جزء «۲» بند (الف) ماده واحد مصوب کمیسیون: براساس بند (۱) ماده (۱) قانون نفت مصوب ۱۳۶۶ با اصلاحات بعدی آن، نفت شامل میعانات گازی نیز می‌شود، لذا در عبارت منابع حاصل از فروش نفت، گاز، میعانات

گازی و فراورده‌های نفتی» مصرح در جزء «۲» بند (الف) ماده‌واحد مصوب کمیسیون، میعانان گازی زائد است و باید طبق اصول قانون‌نویسی صحیح (موضوع بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری ابلاغی ۱۳۹۸/۷/۶ مقام معظم رهبری)، عبارت «میعانات گازی» حذف شود.

۲. جمله دوم فراز دوم بند (ب) ماده‌واحد مصوبه کمیسیون مقرر کرده است که «پیشنهاد‌های نمایندگان در کمیسیون‌ها، کمیسیون تلفیق و صحن مجلس با اولویت رسیدگی به جداول مربوط به منابع بودجه عمومی دولت و منابع و مصارف وزارتخانه‌ها و سایر دستگاه‌های سیاستگذار، به تفکیک برنامه‌های عملیاتی آنها مورد رسیدگی قرار می‌گیرد». در این حکم با توجه به اینکه در عبارت «مربوط به منابع بودجه عمومی دولت و منابع و مصارف وزارتخانه‌ها و سایر دستگاه‌های سیاستگذار» حکم به اولویت بررسی منابع بودجه عمومی دولت شده است، عبارت «و منابع» که بعد از منابع بودجه عمومی دولت آمده است، زائد به نظر می‌رسد؛ لذا باید طبق اصول قانون‌نویسی صحیح (موضوع بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری)، عبارت «و منابع» حذف شود.

۳. یکی از مهمترین آسیب‌های فعلی فرآیند بودجه به‌خصوص در کمیسیون تلفیق ایجاد منابع جدید با احتمال تحقق پایین برای تأمین مصارفی مشخص است. این مسئله هر ساله موجب کاهش تحقق منابع عمومی و نبود منابع مالی برای تأمین هزینه‌های ایجاد شده می‌شود که عدم تخصیص برخی از آنها دارای آثار سوء اجتماعی است. در متن طرح عنوان شده است که ابتدا پیشنهاد‌های درآمدی و سپس پیشنهاد‌های غیردرآمدی بررسی می‌شود. در رویه فعلی کمیسیون تلفیق و صحن علنی ابتدا احکام مربوط به منابع و سپس احکام ناظر به توزیع مصارف را مورد بررسی قرار می‌دهند. متن طرح تغییری در این رویه ایجاد نمی‌کند لذا در زمان بررسی بودجه مجلس در بخش

بررسی احکام به توزیع مصارف نیز ورود خواهد کرد. برای اصلاح این رویه پیشنهاد می‌شود هرگونه تغییر سقف منابع در مرحله اول بررسی و تصویب بودجه (در مرحله احکام) انجام شده و توزیع مصارف آن صرفاً در مرحله دوم انجام شود.

۴. مسئله بسیار مهم طراحی سازوکار بررسی جداول و ارقام بودجه در کمیسیون‌های تخصصی، کمیسیون تلفیق و صحن مجلس است. با توجه به ماهیت جداول و ردیف‌های بودجه‌ای تعمیم فرایند بررسی احکام به بررسی جداول از کارآمدی لازم برخوردار نمی‌باشد و باید در مورد مسائل مهمی مانند شیوه ارجاع جداول به کمیسیون‌ها، شیوه ثبت پیشنهاد و نحوه بررسی جداول در کمیسیون و صحن تصمیم‌گیری شود. این موضوع می‌بایست در مواد مختلف آیین‌نامه به صراحت تعیین تکلیف شود. به‌عنوان مثال آیا بناست در رابطه با هر ردیف هزینه‌ای پیشنهاد پذیرفته شود؟ شرط ارائه پیشنهاد چیست؟ ترتیب رسیدگی به پیشنهادها از منظر پیشنهاددهندگان و از منظر ترتیب ردیف‌ها چگونه است؟ اگر منابع الف واحد افزایش یافت اجازه مطرح شدن کدام پیشنهاد هزینه‌ای داده خواهد شد؟ آیا پیشنهادهای هزینه‌ای باید همزمان بخشی از مصارف را کاهش دهند و به بخش دیگری اضافه کنند؟ آیا امکان پیشنهاد کاهش هزینه در همه بخش‌ها وجود دارد و... .

۵. مطابق با بندهای «۷» سیاست‌های کلی قانونگذاری لازم است تا مجلس حدود اختیارات خود در تصویب ساختار و مفاد بودجه سالانه کل کشور با تصویب قانون لازم و اصلاح آیین‌نامه داخلی تعیین نماید. متأسفانه این مهم تاکنون مغفول مانده است و لازم است در طرح فعلی برای تعیین حدود اختیارات مجلس در تصویب بودجه تمهیدی اندیشیده شود.

نتیجه‌گیری

مصوبه شور دوم کمیسیون آیین‌نامه داخلی مجلس در خصوص «طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی» به شماره ثبت ۷۷۶، دارای اصلاحات مهم ذیل است:

۱. تبدیل ترتیب قانونی تقدیم بودجه کل کشور از دو لایحه احکام و ارقام، به یک لایحه مشتمل بر دو بخش احکام و ارقام.

۲. لزوم ارائه بخش احکام بودجه به همراه سقف منابع بودجه عمومی دولت و اجزای اصلی آن، ترازهای عملیاتی سه‌گانه بودجه عمومی دولت و فروش درآمدی و هزینه‌ای بودجه.

۳. تغییر مهلت ارائه بخش احکام بودجه از اول آذرماه هر سال به حداکثر تا پانزدهم آبان‌ماه هر سال.

۴. افزایش فرصت ثبت پیشنهاد توسط نمایندگان در خصوص جزئیات بخش اول و دوم لایحه بودجه (احکام و ارقام بودجه) از ۳ روز به ۵ روز.

۵. افزایش جواز تمدید مهلت رسیدگی کمیسیون تلفیق.

۶. افزایش مهلت ثبت پیشنهاد نمایندگان و کمیسیون‌ها بر گزارش کمیسیون تلفیق از حداکثر ۳ روز (بدون احتساب تعطیلات رسمی) به ۳ روز.

۷. اولویت طرح پیشنهادهای کمیسیون‌ها بر پیشنهادهای نمایندگان در خصوص گزارش کمیسیون تلفیق، زمان مطرح شدن گزارش کمیسیون تلفیق در صحن علنی.

۸. رعایت اصل تقدم پیش‌بینی منابع بر آورد هزینه‌ها در رسیدگی در کمیسیون‌ها، کمیسیون تلفیق و صحن مجلس.

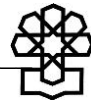
۹. عدم جواز طرح پیشنهاد اعضای کمیسیون تلفیق در این کمیسیون و جواز طرح پیشنهاد مصوب کمیته‌های ذیل کمیسیون تلفیق در آن کمیسیون.
۱۰. تعیین صحن به‌عنوان محل تشکیل کمیسیون تلفیق.
۱۱. جواز اعتراض به عملکرد غیرقانونی در تغییر احکام و ارقام بودجه مصوب به هیأت نظارت بر رفتار نمایندگان و اعلام نتیجه رسیدگی در صحن مجلس.
- اصلاحات فوق بنابر دلایل پیش‌گفته مورد تأیید است.

منابع و مأخذ

۱. کاشانی، سید محمود. پیشنهادهایی برای اصلاح آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، حقوق اساسی، سال سوم، ش ۵، زمستان ۱۳۸۴.
۲. مصدق، محمد. اصول و قواعد و قوانین مالیه در ممالک خارج و ایران، تهران، نشر و پژوهش فروزان روز، ۱۳۷۷.
۳. گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس «آسیب‌شناسی نقش مجلس در بودجه‌ریزی با توجه به تجربه بین‌المللی و الزامات اصلاح»، شماره مسلسل: ۱۷۸۹۳.

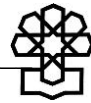
شماره ماده	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	موافق به شرط اصلاح
ماده واحد	✓			

شماره ماده	مصوبه کمیسیون	موافق مخالف	ارجاع به کمیسیون	موافق به شرط اصلاح	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
ماده واحد	<p>ماده واحده: ماده (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی به شرح زیر اصلاح می‌شود و سه تبصره به عنوان تبصره‌های (۱) و (۲) و (۳) به آن الحاق و مابقی تبصره‌ها ابقاء و ترتیب آن اصلاح می‌شود:</p> <p>ماده (۱۸۲) - دولت موظف است لایحه بودجه سالانه کشور را در دو بخش به ترتیب زیر به مجلس شورای اسلامی تقدیم کند:</p> <p>الف) بخش اول لایحه بودجه عبارت است از ماده واحده مشتمل بر:</p> <p>- احکام مورد نیاز برای اجرای بودجه کل کشور،</p> <p>- سقف منابع بودجه عمومی دولت و اجزای اصلی آن شامل: منابع حاصل از فروش نفت، گاز، میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی؛ منابع حاصل از واگذاری سهام و سهم‌الشرکه و اموال دولت، مالیات و حقوق گمرکی، درآمد ناشی از فروش کالا و خدمات و حقوق مالکانه و واگذاری اوراق مالی اسلامی،</p> <p>- ترازهای عملیاتی، سرمایه‌ای و مالی بودجه عمومی دولت،</p> <p>- فروض درآمدی و هزینه‌ای بودجه.</p> <p>دولت موظف است بخش اول لایحه بودجه را حداکثر تا پانزدهم آبان‌ماه هر سال به مجلس تقدیم کند. فقط احکامی قابل درج در ماده واحده است که اثر مستقیم بر منابع یا مصارف بودجه دارد، یا برای تأمین مالی بخشی از وظایف قانونی دولت از جمله گسترش سرمایه‌گذاری، اشتغال، ازدواج و فرزندآوری و تأمین مسکن نیازمندان، از محل‌هایی غیر از بودجه عمومی دولت، در نظر گرفته شده باشد.</p> <p>هیئت رئیسه مجلس موظف است پس از وصول ماده واحده، بلافاصله آن را برای اطلاع</p>	✓			<p>مصوبه شور دوم کمیسیون آیین‌نامه داخلی مجلس در خصوص «طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی» به شماره ثبت ۷۷۶، دارای اصلاحات مهم ذیل است:</p> <p>۱. تبدیل ترتیب قانونی تقدیم بودجه کل کشور از دو لایحه احکام و ارقام، به یک لایحه مشتمل بر دو بخش احکام و ارقام</p> <p>۲. لزوم ارائه بخش احکام بودجه به همراه سقف منابع بودجه عمومی دولت و اجزای اصلی آن، ترازهای عملیاتی سه‌گانه بودجه عمومی دولت و فروض درآمدی و هزینه‌ای بودجه</p>	متن اصلاحی

شماره ماده	مصوبه کمیسیون	موافق مخالف	ارجاع به کمیسیون	موافق به شرط اصلاح	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
	<p>نمایندگان در سامانه بارگذاری و به کمیسیون تلفیق ارجاع نماید. کمیسیون تلفیق موظف است ظرف مدت ۵ روز گزارش خود را در مورد رد یا تأیید کلیات ماده واحده به هیئت رئیسه مجلس ارسال کند.</p> <p>رسیدگی به کلیات ماده واحده در صحن مجلس مطابق بند (ج) ماده (۱۰۸) قانون آیین‌نامه داخلی انجام می‌شود. چنانچه در این مرحله، کلیات ماده واحده به تصویب مجلس نرسد، دولت موظف است ظرف مدت ۷ روز ماده واحده را با اصلاحات، مجدداً به مجلس تقدیم کند، در این صورت کمیسیون تلفیق ۲ روز فرصت دارد تا گزارش جدید رسیدگی به کلیات را به مجلس گزارش نماید. در صورتی که کلیات ماده واحده به تصویب مجلس برسد، به کمیسیون‌های مربوط ارجاع می‌شود. نمایندگان از زمان تصویب کلیات، ۵ روز فرصت دارند پیشنهادهای خود را در سامانه ثبت نمایند.</p> <p>پس از آن هر کمیسیون موظف است حداکثر ظرف مدت ۵ روز (بدون احتساب تعطیلات رسمی) به پیشنهادهای نمایندگان رسیدگی کند و گزارش کمیسیون مربوط را به کمیسیون تلفیق ارسال کند. کمیسیون تلفیق موظف است حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز (بدون احتساب تعطیلات رسمی) به پیشنهادهای واصله از کمیسیون‌ها رسیدگی و گزارش آن را در سامانه بارگذاری نماید. این مهلت در صورت موافقت هیئت رئیسه مجلس حداکثر تا ۵ روز دیگر قابل تمدید است.</p> <p>پس از بارگذاری گزارش کمیسیون تلفیق، کمیسیون‌ها و نمایندگان می‌توانند ظرف مدت ۳ روز پیشنهادهای خود را در مورد گزارش</p>				<p>۳. تغییر مهلت ارائه بخش احکام بودجه از اول آذرماه هر سال به حداکثر تا پانزدهم آبان‌ماه هر سال</p> <p>۴. افزایش فرصت ثبت پیشنهاد توسط نمایندگان</p> <p>در خصوص جزئیات بخش اول و دوم لایحه بودجه (احکام و ارقام بودجه) از ۳ روز به ۵ روز</p> <p>۵. افزایش جواز تمدید مهلت رسیدگی کمیسیون تلفیق</p> <p>۶. افزایش مهلت ثبت پیشنهاد نمایندگان و کمیسیون‌ها بر گزارش کمیسیون تلفیق از حداکثر ۳ روز (بدون احتساب تعطیلات رسمی) به ۳ روز</p> <p>۷. اولویت طرح پیشنهادهای کمیسیون‌ها بر پیشنهادهای نمایندگان</p>	

شماره ماده	مصوبه کمیسیون	موافق مخالف	ارجاع به کمیسیون	موافق به شرط اصلاح	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
	<p>کمیسیون تلفیق ثبت کنند. در زمان مطرح شدن گزارش کمیسیون تلفیق در صحن علنی، ابتدا پیشنهادهای کمیسیون‌ها و سپس پیشنهادهای نمایندگان مورد رسیدگی قرار می‌گیرد و در مورد آن رأی‌گیری می‌شود. پس از اتمام رسیدگی به بخش اول لایحه بودجه، مصوبه مجلس به دولت اعلام می‌شود. مهلت مجلس برای رسیدگی به بخش اول بودجه، از زمان وصول حداکثر ۲ ماه است.</p> <p>در کمیسیون تلفیق و در صحن، ابتدا به پیشنهادهای درآمدی و سپس به پیشنهادهای غیردرآمدی رسیدگی می‌شود.</p> <p>ب) دولت موظف است حداکثر ۱۰ روز پس از تصویب بخش اول بودجه، با رعایت احکام و سقف‌های مصوب موضوع بند (الف) این ماده، جداول تفصیلی بودجه را به مجلس ارسال کند. سنجه‌های ارزیابی برنامه‌های وزارتخانه‌ها و سایر دستگاه‌های سیاستگذار باید ضمیمه جداول تفصیلی باشد. هیأت رئیسه مجلس موظف است بلافاصله پس از وصول جداول تفصیلی بودجه، آن را برای اطلاع نمایندگان در سامانه بارگذاری کند و بخش‌های مربوط به هر کمیسیون را ارجاع نماید. نمایندگان ۵ روز فرصت دارند تا پیشنهادهای خود را در رابطه با جداول در سامانه ثبت کنند. پیشنهادهای نمایندگان در کمیسیون‌ها، کمیسیون تلفیق و صحن مجلس با اولویت رسیدگی به جداول مربوط به منابع بودجه عمومی دولت و منابع و مصارف وزارتخانه‌ها و سایر دستگاه‌های سیاستگذار، به تشکیل برنامه‌های عملیاتی آنها مورد رسیدگی قرار می‌گیرد.</p> <p>ترتیب و زمان‌بندی رسیدگی به پیشنهادهای نمایندگان در کمیسیون‌ها، کمیسیون تلفیق و</p>				<p>درخصوص گزارش کمیسیون تلفیق، زمان مطرح شدن گزارش کمیسیون تلفیق در صحن علنی</p> <p>۸. رعایت اصل تقدم پیش‌بینی منابع بر آورد هزینه‌ها در رسیدگی در کمیسیون‌ها، کمیسیون تلفیق و صحن مجلس</p> <p>۹. عدم جواز طرح پیشنهاد اعضای کمیسیون تلفیق در این کمیسیون و جواز طرح پیشنهاد مصوب کمیته‌های ذیل کمیسیون تلفیق در آن کمیسیون</p> <p>۱۰. تعیین صحن به‌عنوان محل تشکیل کمیسیون تلفیق</p> <p>۱۱. جواز اعتراض به عملکرد غیرقانونی در تغییر احکام و ارقام بودجه مصوب به</p>	

شماره ماده	مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	موافق به شرط اصلاح	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
	<p>صحن مجلس، مشابه ترتیب و زمان بندی مذکور در بند (الف) است.</p> <p>چنانچه در هنگام رسیدگی به گزارش کمیسیون تلفیق درباره جزئیات ماده واحده یا جداول تفصیلی بودجه، مصوبه کمیسیون تلفیق در صحن مجلس به تصویب نرسد، کمیسیون تلفیق موظف است حداکثر ظرف مدت سه روز (بدون احتساب تعطیلات رسمی) گزارش جدید را به مجلس ارائه کند. در این مرحله نمایندگان یک روز فرصت دارند تا پیشنهادهای خود را در مورد تغییرات کمیسیون تلفیق ثبت نمایند.</p> <p>تبصره «۱» - اعضای کمیسیون تلفیق نمی توانند در جریان رسیدگی به ماده واحده یا جداول تفصیلی بودجه، پیشنهاد جدید مطرح کنند. در صورت ضرورت، هیئت رئیسه کمیسیون تلفیق می تواند کمیته هایی را برای بررسی موضوعات معین تشکیل دهد. پیشنهاد آن کمیته ها برای بررسی به کمیسیون تلفیق ارائه می شود.</p> <p>تبصره «۲» - جلسات کمیسیون تلفیق در محل صحن علنی مجلس تشکیل می شود. نمایندگانی که عضو کمیسیون تلفیق نیستند می توانند بدون حق رأی در مذاکرات کمیسیون تلفیق شرکت کنند و به عنوان موافق یا مخالف پیشنهادهایی که مطرح می شود، اظهار نظر نمایند.</p> <p>تبصره «۳» - در هر مرحله رسیدگی به بودجه چنانچه احکام یا ارقام مصوب، خارج از فرایند قانونی تغییر یابد، نمایندگان معترض می توانند اعتراض خود را با ارائه مستندات مربوط، به دبیرخانه هیأت نظارت بر رفتار نمایندگان ارائه کنند. نتیجه رسیدگی به اعتراض، توسط رئیس جلسه در صحن مجلس اعلام می شود.</p>					<p>هیأت نظارت بر رفتار نمایندگان و اعلام نتیجه رسیدگی در صحن مجلس اصلاحات فوق بنابر دلایل پیش گفته مورد تأیید است.</p>	

